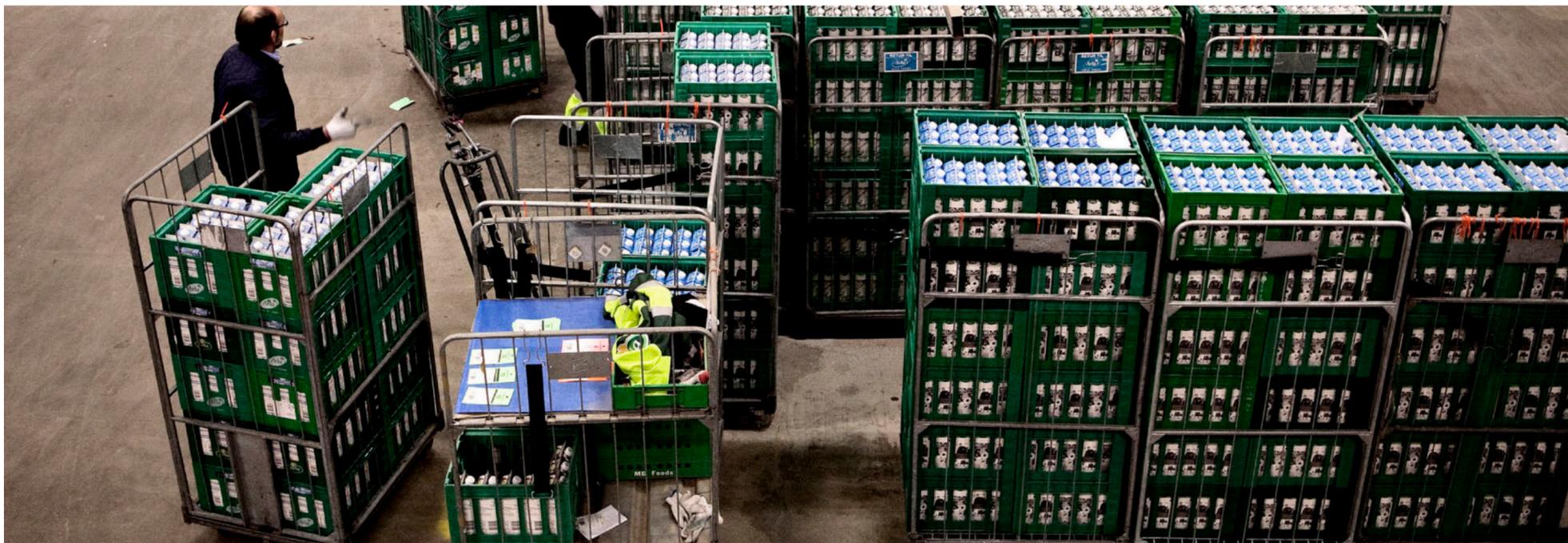

7 håndgranater er blevet indleveret til Københavns Vestegns Politi siden forrige fredag, hvor en såkaldt 'frit lejde'-aktion begyndte.

4 timer var Bellahøj Station evakueret, da der for nylig blev indleveret en granat – hvorfor politiet i stedet selv ønsker at afhente granater.

Kilde: Jyllands-Posten

UFLAGLÆRT. Analysegruppen Dream har for LO udarbejdet en analyse af de økonomiske effekter af uddannelse, som viser, at der b

Arkivfoto: Joachim Adrian

Økonomi. Sats på uddannelse frem for pisk

Hvis større arbejdsudbud er målet, bør man satse på efter- og videreuddannelse som det effektive middel.

ANALYSE

ALLAN LYNGSØ MADSEN OG MORTEN AASTRUP

Regeringen har fremlagt sin nye økonomiske plan med en målsætning om at øge velstanden med 80 mia. kroner og arbejdsudbuddet med 60.000 personer frem mod 2025. Vejen dertil er brolagt med pisk i bunden og gulerodder i toppen.

Målsætningen er et symptom på, hvordan arbejdsudbuddet efterhånden har fået en rolle som ledestjerne i moderne politikudvikling. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, da begrebet er et fremmedord for de fleste. Det dækker kort sagt over arbejdsstyrkens størrelse målt i timer, og i økonomiske modeller omsættes en større arbejdsstyrke til mere be-

skæftigelse. Når vi hører forslag om at sænke skatterne eller skære i ydelserne, er det meget ofte med fokus på at kunne præsentere en beskæftigelseseffekt på bundlinjen, for hvem er imod højere beskæftigelse?

PROBLEMET ER, at arbejdsudbudseffekt som enkeltstående tal siger meget lidt om de samlede effekter af politiske forslag. Tag for eksempel forslaget om højere pensionsalder. Her øger man arbejdsudbuddet på bekostning af lønmodtagernes velfortjente otium. Eller en afskaffelse af topskatten, som angiveligt skulle øge arbejdsudbuddet med 8.000 personer, fordi nogle velhavende personer får en ekstra tilskyndelse til at blive lidt længere på kontoret.

Med det 'moderne' kontanthjælpsloft skønner Finansministeriet, at beskæftigelsen stiger med 700 personer, men på samme tid forringer man en i forvejen presset økonomisk tilværelse for mere end 40.000 børn. Vi ved, at fattigdom svækker børns muligheder senere i livet, men den effekt er ikke en del af regnestykket. Vi skal derfor altid være bevidste om de sociale slagsider, der er forbundet med arbejdsudbudsreformer.

Dansk økonomi er aktuelt udfordret af,

at vi mangler faglært arbejdskraft som eksempelvis industriteknikere, elektriske, teknikere og konstruktører. Den udfordring forstærkes af de stadig stigende kompetencekrav, som den teknologiske udvikling fører med i sit kølvand.

En af løsningerne er at styrke erhvervsskolerne, så flere unge vælger den retning. En anden løsning er at opkvalificere vores ufaglærte arbejdskraft og videreuddanne de faglærte, så de får bedre chancer for at finde eller bevare et job og ovenikøbet til en højere løn.

Vi anerkender grundlæggende værdien af arbejdsudbud, og LO arbejder hver

dag for en høj beskæftigelse. Men arbejdsudbud er ikke bare arbejdsudbud, og vi foretrækker at finde den som et alternativ til en tilværelse som arbejdsløs.

PÅ ET MERE globaliseret arbejdsmarked er uddannelse det vigtigste værn mod arbejdsløshed. Derfor skal vi styrke mulighederne for, at man gennem arbejdslivet løbende kan bygge uddannelse på, så lønmodtagernes kvalifikationer matcher arbejdsmarkedets skiftende behov.

Selv om de positive gevinster af uddannelse er veldokumenterede, er der ikke tradition for at indregne dem, når politi-

kerne gennemfører investeringer eller besparelser på området. Hvis man som finansminister vil have højere beskæftigelse på bundlinjen, er det politiske manøvrerum i øjeblikket begrænset til lavere ydelser eller skattelettelse. Måske er det en af årsagerne til, at det netop er disse greb, regeringen tilsyneladende har låst sig fast på. Vi foreslår i stedet at skyde genvej ved at satse på opkvalificering.

LO HAR BEDT den uafhængige analysegruppe Dream om at udarbejde en analyse af de økonomiske effekter af uddannelse med fokus på voksen-, efter- og videreuddannelse (VEU). Helt konkret har de beregnet effekterne på arbejdsudbud og bnp, hvis flere voksne mennesker opkvalificerer sig.

Selve eksperimentet er baseret på et bredt løft, hvor flere ufaglærte opkvalificeres med erhvervsrettede kompetencer, mens flere faglærte løftes med videregående kvalifikationer.

Beregningerne viser, at beskæftigelsen stiger med 17.000 personer, og at bnp vokser med 0,6 procent, svarende til ca. 12 mia. kroner. Effekterne skyldes, at en mere kvalificeret arbejdsstyrke har bedre forudsætninger for at være i beskæftigelse. Færre mennesker presses ud af ar-

bejdsmarkedet til en tilværelse på kontanthjælp eller førtidspension.

Det samme budskab understøttes af en dugfrisk analyse fra kommunernes analyseinstitut, Kora, som konkluderer, at AMU-kurserne styrker den enkeltes jobchancer og løncheck.

Resultaterne illustrerer gevinsterne ved vores opskrift på en smart arbejdsudbudsreform, hvor vi øger beskæftigelsen ved at investere i uddannelse. Det er i virkeligheden bare sund fornuft, men beregningen viser, at der er andre redskaber i værktøjskassen.

VORES BUDSKAB er derfor klart: Regeringen skal tænke sig rigtig godt om, når den skal i mål med 2025-målsætningerne. Vi har her fremlagt tørre tal på, at der er andre og bedre veje til at øge beskæftigelsen, og samtidig sikrer vi, at arbejdsstyrken har de rette kvalifikationer. Et løft i VEU-aktiviteten lever desuden op til regeringens målsætning om at mindske antallet af personer på overførselsindkomst. I vores tilfælde når vi dertil ved at satse på kvalifikationer i stedet for pisk. analyse@pol.dk

Allan Lyngsø Madsen er cheføkonom, Morten Aastrup er økonom, begge ved LO.

Arbejdsudbudseffekter af udvalgte forslag

Kilde: Dream og Finansministeriet

Den lange skam over at vælge abort

noget.

Hvorfor siger hun foster? Et foster er lille. Tror jeg. Et foster sparket ikke. Et foster kan ikke leve. Men. Siger du. Barnet. Siger du. Hun kigger ind i dine øjne. Jeg ved ikke, hvis øjne jeg skal lede efter. Jeg kigger ind i mine øjne.

Jeg vil gerne spørge: Bliver det en dreng eller pige? Jeg vil gerne spørge om barnet i min mave. De taler kun om fosteret på skærmen. Jeg spørger ikke om noget.

Jeg vil foreslå en fostervandsprøve, så vi kan udelukke, at der er noget galt. Siger lægen. Vi siger ja tak til fostervandsprøven. Det føles som det logiske skridt. For hvis man vælger at blive skannet, er det vel for at finde ud af, om der er noget galt?

Lægen tager prøven. En lang tynd nål prikker sig ned igennem min maves mættede skind. Vi bliver sendt hjem. Vi sender jer hjem. Hvordan bliver man sendt hjem? Bliver vi pakket i en konvolut? Lagt helt tæt til hinanden og først åbnet næste dag?

Sendt hjem. Med beskeden om, at jeg skal holde mig i ro. Og en aftale to dage efter. Endnu et lille blåt kort med tidsplanen og krøllet skrift. Endnu et lille blåt kort, der lover svar, men endnu ikke har givet det. Endnu et lille blåt kort.

To dage efter sætter vi os igen i venteværelset. Og endnu en gang bliver vi hentet ind. Der er en briks. Men jeg skal ikke op på den. I stedet skal jeg sidde på en stol. Ved siden af dig. Over for lægen. Jeg skal ikke undersøges.

Vi skal samtale. Jeg længes efter undersøgelsen. Jeg længes efter igen at blive undersøgt. Gransket for håb. Så længe

Pludselig bliver der stille. Alt for stille

Jeg sætter mig. Du sætter dig. Din hånd er forbløffende varm. Du holder rundt om min. Jeg har altid bedst kunnet lide det sådan. Min hånd skal være inderst. Din skal være yderst.

Jeg er ked af det. Siger den kvindelige overlæge. Trisomi 18. Siger hun. Alvorlig kromosomfejl. Siger hun. Trisomi 18, eller Edwards Syndrom, er en alvorlig kromosomfejl.

VI HAR ALDRIG HØRT om det før. Det gør vi nu. Hvis jeg går tiden ud, vil der være en lille chance for, at barnet overlever inde i maven frem til fødselstidspunktet.

Chancen for, at barnet vil overleve fødslen, er endnu mindre. Og hvis vi står med et levende barn i hænderne, er det mest sandsynligt et kort liv, der enten vil rinde ud af sig selv meget kort tid efter fødslen eller skal igennem massive operationer for at kunne overleve et par måneder.

Lægen er nøgtern, men indfølelse. I kan selvfølgelig vælge at se tiden an. Siger hun. Lade naturen gå sin gang. Eller I kan vælge at afbryde graviditeten nu. Det vil kræve en godkendelse fra Abortnævnet. Jeg er 20 uger henne. Men det er en formssag i en situation som jeres. Siger lægen.

Det er betydningsfulde ord for os. For så er der nogen andre end os selv, der la-

der os vide, at det er helt forståeligt, hvis vi gerne vil have en abort.

Samfundet giver os tilladelse. Samfundet siger, at det er ok.

Lægen giver os tid til at tale sammen alene. Vi beslutter os for at afbryde graviditeten. Vi beslutter os på 10 minutter. 20 uger og et livs længsel slutter på 10 minutter. Vi vil ikke gå gennem en fuld graviditet i visheden om, at vores baby aldrig vil blive gammel nok til at blive et barn.

Vi frygter den smerte, det vil forvolde barnet – og forvolde os. Vi fravælger det barn, som vi ønsker os. Vi er enige om, at det er vores første beslutning som forældre. At vi gør det ansvarlige for vores barn og for vores lille familie. At det er en kærlighedserklæring og et respektfuldt valg.

VI TAGER HJEM med aftalen om, at hospitalet kontakter os, når sagen er gået igennem Abortnævnet. De ringer efter få timer.

Vores anmodning om abort er godkendt. Eller abort hedder det ikke. Det hedder provokeret fødsel. For jeg skal føde mit barn, da jeg er så lang henne. Men først skal jeg tage en pille, som sikrer, at barnet ikke lever ved fødslen. De små kærlige spark, som jeg har elsket med længsel, insisterer på at være der, da jeg sluger pillerne. Eller måske drømmer jeg dem. Måske er det fantomspark.

Kære alle. Det bliver alligevel ikke os, der skal være forældre. Denne gang. Vi har i denne uge været igennem to gennemskanninger og en fostervandsprøve. Vores lille barn lider af så alvorlig en kromosomfejl, at selv om vi gik tiden ud, ville der ikke være

20 uger og et livs længsel slutter på 10 minutter

Det er mere følelsesmæssigt smertefuldt, end jeg ønsker og evner at beskrive, men vi holder godt fast i hinandens hænder og ved, at vi sammen finder ud i lyset igen.

Alt tyder på, at det kommer til at gå fuldstændigt anderledes næste gang, vi bliver gravide. Vi kryber nok i hi i den nærmeste tid, men vi ved, at I er der for os, når vi stille og roligt er klar til at komme ud i verden igen.

TO DAGE EFTER tager vi op på hospitalet. Der er ikke nogen spark. Jeg får vestimulerende medicin. 9 timer efter føder jeg en lille dreng.

Veerne er massive. Jeg er slet ikke forberedt på det. Jeg får morfin. Jeg skriger. Og til sidst falder jeg i søvn. Da jeg vågner, gør det ikke ondt mere. Og jeg lister barnet ud.

Alene. Alene siddende på et toilet med et bækkent fastklemt mellem sæde og kumme. Med det blødeste bums bliver barnet taget imod af et steril bækken.

Barnet er alene. Alene i sin vugge af stål. Omkranset af kold luft. Ikke længere omsluttet af varmt fostervand. Jeg går tilbage. Ind på fødestuen. Og jeg ser mig ikke tilbage. Du sidder i stolen. Læner dig frem med albuerne på knæene.

chancer for, at den ville overleve. Derfor har vi i dag truffet det svære valg at afbryde graviditeten. Det rent fysiologiske skulle gerne være overstået i løbet af weekenden.

Ser på mig med en blanding af forventning og frygt. Jeg tør ikke se på dig. Jeg tror, barnet er derude. Siger jeg. Undskyld. Siger jeg. Det var ikke med vilje. Jordmoderen tager over. Du putter mig i sengen.

Jordmoderen kommer med en lille trækiste. I den lille trækiste er en lille dreng. Han er ikke længere et foster. Han er ikke længere begrebet barn. Han er en lille dreng.

En lille dreng, som ikke trækker vejret. En lille dreng, som ser perfekt ud. Bortset fra at han har knyttede hænder, der ikke kan foldes ud.

Bortset fra at han har sammenvoksede tæer. Tåen ved siden af storetåen og den midterste tå på højre fod. De er vokset sammen. To bittesmå tæer. Tæer er bittesmå, når de sidder på en 22 centimeter lang krop.

De knyttede hænder. De sammenvoksede tæer. Det er de eneste synlige tegn på, at han ikke er rask. Og så at han ikke trækker vejret. At han er død. Vi ser ham.

Vi sidder med ham. Vi synger for ham. Og vi siger farvel til ham. Jeg får en bakke med te og ostemadder. Der er ikke noget flag på bakken. Jeg spiser med glubende appetit.

Kære alle. Nu er vi hjemme og har været det en uge. Vores dage er meget stille. Vi går lange ture i skoven og sørger for, at jeg får spist en masse mad.

Sorgen sidder lige under huden hele tiden, men når det går godt, kan vi finde trøst og glæde over, at lægerne er sikre på, at vi nok skal kunne gennemføre en anden graviditet uden problemer.

Vi har besluttet os for, at hospitalet står

for, at han bliver kremeret og begravet sammen med de andre små børn, der heller ikke kom i gang med livet.

Vi har sagt farvel og tager ikke med. Det foregår på de ukendtes grav på en kirkegård i Hillerød.

Der er ingen begravelse, ingen ceremoni og ingen præst, men det foregår på en værdig og respektfuld måde. Det føles som det rigtige for os.

Vi savner ham og tankerne om det, der kunne være blevet og ikke bliver nu, fylder meget.

Men vi deler tanker og følelser, giver hinanden plads til at føle og tænke og holder om hinanden. Vi ved godt, at det lysner en dag.

SLOG VI ET BARN ihjel? Ja, det gjorde vi. Og det er en sorg, der vil leve i os resten af livet. Det er en beslutning, der – ligegyldigt hvor rigtig den er for os – alligevel også bringer tvivlen med sig.

Bringer skammen med sig. For kan man tillade sig at sørge over tabet af noget, man selv har slået ihjel?

Jeg har skammet mig over min sorg. Og samtidig følt mig forkert, fordi jeg skammede mig. Nu er vi glade igen. Det har vi været længe.

Vi har en smuk dreng på 5 og en dejlig pige på 2. Vi har hinanden. Men skammen har bidt sig fast. En irrationel skam. For vi har ikke gjort noget forkert. Jeg fortryder ikke vores valg. Men jeg har skammet mig over min sorg. Det vil vi ikke tie ihjel. Det vil vi turde tale om.

Det her er vores historie.

KAREN AGNETE DYSSSEL